

Politik Bilim

Bir Cumhurbaşkanı Adayı ve Bakış Açısı Farkı...

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>; harunaykutgoker@gmail.com

Bilimde yetkinlik kazanamamış bir ülkede bir bilim tarihçisinin cumhurbaşkanı adayı olması dikkate değer bir noktadır. O tarihçiye biraz yakından bakmak gerek...

Prof. Dr. Ekmeleddin İhsanoğlu'nun, Kılıçdaroğlu'nun da katkısıyla aday olarak belirlenmesi, oylarını CHP'li bir aday için kullanabilecek bazı kesimlerde rahatsızlık yarattı. O rahatsızlığı duyan -sizin de tanıdığınız- bir dost bana iletmişti ki; “[Bir] çalışmanızda yanılmıyorsanız Ekmeleddin beyle yolunuz kesişmişti!” Kastettiği, Sayın İhsanoğlu'dan yaptığım uzun bir alıntıydı. Bir yönüyle, Osmanlı'nın bilime niçin uzak düştüğünü anlama denemesi de olan o çalışmamdaki alıntı, İhsanoğlu'nun “*XVI. Yüzyılda Osmanlı Astronomisi ve Müesseseleri*” başlıklı makalesinde **Takiyüddîn el-Râsîd** ve kurduğu **İstanbul Rasathanesi**'ni anlattığı bölümdü; iyice kısaltarak aktarayım:

“Osmanlılarda ilk rasathane İstanbul'da Sultan III. Murad döneminde (1574-1595) Takiyüddin Râsîd tarafından kurulmuştur [1577]. ...Şam ve Semerkant astronomi ekollerini şahsında birleştiren ...Takiyüddin yeni geliştirdiği teknikler ve aletler vasıtasıyla gözlemlerinde yeni uygulamalar ve astronomi problemlerinde orijinal çözümler getirmiştir. İlk defa mekanik saat kullanarak çok dakik gözlemler yapmıştır. ...astronomi hesaplarında altmış tabanlı sayı sistemi yerine on tabanlı sayı sistemini kullanmakla ve ondalık kesirlere göre trigonometri cetvelleri hazırlamakla dikkat çekmiştir. Ekliptik ile ekvator arasındaki 23° 27'lik açığı 1 dakika 40 saniye farkla 23° 28' 40" bularak ilk defa gerçeğe en yakın ve doğru dereceyi hesaplamıştır. Güneş parametreleri hesabında da yeni bir yöntem uygulamıştır.

“...Takiyüddin kendisi ile aynı zamanda yaşamış ve rasathane kurmuş olan Tycho Brahe ile karşılaştırıldığında Brahe'den daha net ve dakik rasatlar yaptığı ortaya çıkmaktadır. Ayrıca onun rasathanesinde bulunan bazı aletler Brahe'nin aletlerinden daha üstündü...”

İhsanoğlu'nun, bu mükemmel **bilim** merkezini ve Takiyüddîn'in alanındaki yetkinliğini bütün ayrıntılarıyla anlattıktan sonraki tek cümlelik paragrafı ise şuydu: “*Rasathane bazı siyasî çekişmeler sebebiyle ve dinî gerekçeler ileri sürülerek 22 Ocak 1580 tarihinde Padişah'ın emriyle Kaptan-ı Derya Kılıç Ali Paşa tarafından yıkılmıştır.*”

Bu tespit gerçeği yansıtıyordu ama sanki bana, Rasathane ve Takiyüddîn'in başına geleni, Osmanlı tarihindeki önemi açısından tam anlatmıyor gibi gelmişti. Onun için aynı olaya bir başka tarihçinin, örneğin Halil İncalcık'ın nasıl baktığını araştırma gereğini duymuştum: Onun tespiti ise şuydu: “*Galata'da 1577'de kurulmuş olan rasathanenin yazgısı, din bağına bağlılığının aklî ilimler üzerine açık zaferini gösteren bir olaydır (atç)...*” (İncalcık, H. [1973], **Osmanlı İmparatorluğu Klâsik Çağ (1300-1600)**, Çev. R. Sezer, YKY, 2003.)

Siz de benim gibi, İhsanoğlu'nun bir tarihçi olarak geçmişteki çok önemli bir olaya oldukça dar (ya da fazlaca geniş!) bir açıdan baktığını; doğal olarak onun dünya görüşünü yansıtan bu açının ‘cumhurbaşkanı olarak’ topluma vereceği mesajlar bakımından yanıltıcı sonuçlar doğurabileceğini düşünebilirsiniz. Bu ve benzeri nedenlerle İhsanoğlu'na oy vermeyi düşünmüyorsanız, buna saygı duyarım. Ama bu düşüncenizi sandığa gitmeyerek ya da geçersiz oy kullanarak ifade etme yolunu seçerseniz, bunun, hâlâ 1577'de kazandıkları zaferin bayrağını beyninde taşıyan birine oy vermek anlamına geleceğini de bilmelisiniz. Basit bir aritmetikle bu sonucu siz de çıkarabilirsiniz.

'Yine de Ekmeleddin Beye kesinlikle oy vermem; Demirtaş'a oy vermeyi de içime sindiremem.' diyorsanız, ikincisi konusunda söyleyebileceğim tek şu: Eğer Kürt meselesi bir gün demokratik, barışçıl bir yoldan çözülebilecekse, bunun için, Demirtaş gibi, dostça diyalog kurulabilecek (dilerim yanılmıyorumdur) siyasetçilere mutlaka gereksinim duyulacak. Demirtaş'a vereceğiniz oyla ona bir kredi açmış olursunuz. İsterseniz, tekrar bir düşünün...

CBT. 25 Temmuz 2014